

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **V. A.**, zastoupen JUDr. Ing. Jiřím Špeldou, advokátem se sídlem Šafaříkova 666/9, Hradec Králové, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 9. 9. 2020, č. j. 43 Az 30/2018 – 74,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce advokátovi JUDr. Ing. Jiřímu Špeldovi **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 4 114 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 10. 9. 2018, č. j. OAM-522/ZA-ZA11-LE05-2018, žalovaný rozhodl, že žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany je nepřipustná podle § 10a písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o azylu“), a řízení o žádosti zastavil podle § 25 písm. i) téhož zákona.

II.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu ke Krajskému soudu v Hradci Králové, který ji zamítl rozsudkem ze dne 9. 9. 2020, č. j. 43 Az 30/2018 – 74. Rozsudek krajského soudu, stejně jako zde uváděná judikatura Nejvyššího správního soudu, je k dispozici na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

III.

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. Namítal, že jeho žádost o mezinárodní ochranu měla být projednána meritorně, neboť uvedl nové skutečnosti a situace v zemi původu se zhoršila, dochází k tzv. ukrajinizaci. Stěžovatel je sice státní příslušník Ukrajiny, ale patří k řecké menšině, hovoří rusky. Řecká národnost a neznalost ukrajinštiny vede k pronásledování, jelikož v době probíhajícího válečného konfliktu mezi Ukrajinou a Ruskou federací je vše související s Ruskem nepřijatelné. Aby žalovaný i s ohledem na stále zhoršující a nekončící válečný konflikt mezi Ukrajinou a Ruskem skutečně zjistil potřebný stav věci, bylo třeba, aby minimálně provedl se stěžovatelem pohovor. To však žalovaný neučinil. Žalovaný se nedostatečně zabýval novými okolnostmi, zejména zhoršenou bezpečností situací v zemi původu. Jedná se přitom o takové závažné skutečnosti, které bylo třeba posoudit, jelikož mohou azylově relevantním způsobem ovlivnit situaci stěžovatele. Žalovaný i krajský soud hodnotili pouze situaci etnických Rusů, jakožto největší etnické menšiny, kterým nejsou upírány politické svobody a práva. Opomněli však to, že stěžovatel není etnický Rus, ale je etnický Řek, který hovoří rusky. U stěžovatele je tak situace ještě komplikovanější. Z uvedeného vyplývá, že jeho žádost nebyla správně posouzena a chyboval i krajský soud, pokud podanou žalobu zamítl.

[4] Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně požádal, aby soud přiznal jeho kasační stížnosti odkladný účinek.

IV.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany je její přijatelnost. Kasační stížnost je podle § 104a odst. 1 s. ř. s. přijatelná, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Výkladem institutu přijatelnosti se Nejvyšší správní soud zabýval například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, na které pro stručnost odkazuje.

[7] Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci přesah vlastních zájmů stěžovatele ani zásadní pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do jeho hmotněprávního postavení. Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu totiž poskytuje dostatečnou odpověď na uplatněné kasační námitky a stěžovatel ve své stručné argumentaci nevyložil žádné důvody, které by svědčily pro odklon.

[8] Ze správního spisu vyplývá, že stěžovatel podal první žádost o udělení mezinárodní ochrany dne 7. 9. 2016, o níž bylo vedeno řízení pod sp. zn. OAM-777/ZA-ZA06-2016. V rámci řízení o této žádosti stěžovatel uvedl, že se narodil a žil ve městě Kramatorsk v Doněcké oblasti. Je státním příslušníkem Ukrajiny, řecké národnosti, mluví ukrajinsky, rusky a česky, je svobodný a bezdětný, jeho zdravotní stav je dobrý. Jako hlavní důvod této žádosti o udělení mezinárodní ochrany stěžovatel uvedl obavu z toho, že bude povolán k výkonu vojenské služby v probíhajícím válečném konfliktu, dále poukazoval na

pokračování

zhoršenou bezpečnostní situaci na Ukrajině, na svůj řecký původ a na nedostatek pracovních příležitostí na Ukrajině. Rozhodnutím ze dne 21. 10. 2016, č. j. OAM-777/ZA-ZA06-ZA18-2016, které nabylo právní moci dne 21. 11. 2016, nebyla stěžovateli mezinárodní ochrana udělena. Proti tomuto rozhodnutí stěžovatel podal žalobu k Městskému soudu v Praze, který ji odmítl usnesením ze dne 20. 2. 2017, č. j. 4 Az 68/2016 - 24. Kasační stížnost podanou proti tomuto usnesení Nejvyšší správní soud zamítl jako nedůvodnou rozsudkem ze dne 24. 4. 2018, č. j. 4 Azs 50/2017 - 79.

[9] K otázce opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany se Nejvyšší správní soud podrobně vyjádřil v rozsudku ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009 - 65. Svůj závěr pak formuloval do právní věty: *„Hlavním smyslem a účelem možnosti podat opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany je postihnout případy, kdy se objeví takové závažné skutečnosti, které by mohly ovlivnit hmotněprávní postavení žadatele a které nemohl uplatnit vlastní vinou během předchozího pravomocně ukončeného řízení. Při opakovaném podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany je proto nutno důsledně dbát na splnění těchto podmínek, které mají na straně jedné garantovat určitou přidanou hodnotu této nové žádosti, jenž může vést k jinému rozhodnutí než u žádosti předchozí, a na straně druhé zajistit, aby nedocházelo k účelovému podávání opakovaných žádostí.“* V tomto rozsudku zdejší soud dále uvedl, že *„zpravidla se přitom může jednat o takové skutečnosti, ke kterým došlo během času a jako takové lze připomenout zejména změnu situace v zemi původu nebo změnu poměrů ve vztahu k osobě žadatele, např. udělení azylu matce nezletilé žadatelky, jejíž žádost již byla pravomocně zamítnuta; k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 11. 2008, č. j. 9 Azs 14/2008 - 57“*. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 6. 3. 2012, č. j. 3 Azs 6/2011 - 96, publ. pod č. 2642/2012 Sb. NSS, dospěl k závěru, že *„Správní orgán je povinen v řízení o opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany zkoumat v souladu s § 10a písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, zda žadatel neuvedl nové skutečnosti nebo zjištění týkající se důvodů pro udělení azylu nebo důvodů pro udělení doplňkové ochrany, které nebyly bez jeho vlastního zavinění předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně skončeném řízení ve věci mezinárodní ochrany. Přípustnost opakované žádosti je tak třeba posuzovat z pohledu možných nových skutečností a zjištění pro udělení jak azylu, tak udělení doplňkové ochrany. Obsahuje-li opakovaná žádost o udělení mezinárodní ochrany takové nové skutečnosti nebo zjištění, je správní orgán povinen hodnotit takovou žádost jako přípustnou a meritorně o ní rozhodnout. V opačném případě řízení o nepřípustné žádosti podle § 25 písm. i) zákona o azylu zastaví.“* V rozsudku ze dne 8. 9. 2011, č. j. 7 Azs 28/2011 - 74, Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, který formuloval do právní věty: *„Bylo-li řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany zastaveno pro nepřípustnost podle § 25 písm. i) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, zkoumá správní soud pouze to, zda byly dány podmínky pro zastavení řízení. Důvody uváděné žadatelem se zabývá pouze z toho hlediska, zda jim mohly být známy v době první žádosti, a zda je tedy mohli uvést, či zda jim v tom nebránily objektivní důvody, zpravidla spočívající v tom, že o těchto důvodech vůbec nevěděli nebo je nemohli z objektivních či legitimních subjektivních příčin uvést.“* Lze rovněž poukázat na rozsudek ze dne 7. 12. 2005, č. j. 4 Azs 151/2005 - 86, ve kterém Nejvyšší správní soud uvedl, že: *„Dle názoru Nejvyššího správního soudu existují v rámci azylového řízení dvě základní povinnosti – břemeno tvrzení a břemeno důkazní. Zatímco důkazní břemeno může v některých případech nést i správní orgán, povinnost tvrzení leží vždy na žadateli o azyl. Představa, že by správní orgán sám zjišťoval pronásledování či potenciální ohrožení žadatele o azyl v zemi jeho původu, je zcela nereálná.“*

Jedině žadatel sám nejlépe ví, z jakých důvodů svou zemi původu opustil, zda byl pronásledován a z jakých důvodů. V průběhu řízení o udělení azylu musí žadatel uvést veškeré relevantní důvody, na základě kterých poté správní orgán jeho žádost posoudí. Pokud žadatel neunese břemeno tvrzení, správní orgán de facto nemá o čem rozhodovat.“ Jak dále konstatoval Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 17. 2. 2011, č. j. 9 Azs 36/2010 – 76, platí, že „pokud žadatel neuvedl všechny důvody své žádosti o udělení mezinárodní ochrany, aniž by mu v tom bránil nějaký objektivní důvod, jedná se o skutečnost přičitatelnou pouze jemu, a nelze akceptovat, že by toto neunesení břemena tvrzení mohl zhojit pomocí podání opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany.“

[10] Krajský soud správně identifikoval předmět řízení jako otázku, zda stěžovatel uvedl nebo zda se objevily nové skutečnosti nebo zjištění, které nebyly bez jeho vlastního zavinění předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení a které by zároveň svědčily o možném pronásledování stěžovatele ve smyslu § 12 zákona o azylu či hrozbě vážné újmy podle § 14a tohoto zákona. Pokud žalovaný dospěl k závěru, že stěžovatel nové skutečnosti neuvedl a tyto se ani neobjevily, již nebyl povinen posuzovat, zda stěžovatel splňuje podmínky pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany (§ 10a odst. 2 zákona o azylu), neboť toto posouzení již provedl v rámci řízení o první žádosti stěžovatele o mezinárodní ochranu. Za situace, kdy byla podána opakovaná žádost o udělení mezinárodní ochrany, a o zjištěném stavu věci nebyly důvodné pochybnosti, žalovaný nebyl povinen provádět pohovor [§ 23 odst. 2 písm. b) zákona o azylu, srov. i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2017, č. j. 6 Azs 66/2017 - 49]. Stěžovateli přitom v souladu se zákonem bylo umožněno sdělit důvody žádosti o udělení mezinárodní ochrany písemně. Z porovnání obou stěžovatelových žádostí o udělení mezinárodní ochrany je přitom zřejmé, že tento ve své opakované žádosti ze dne 17. 6. 2018 uvedl naprosto stejné důvody jejího podání, jaké uvedl již předchozím správním řízením, tedy že má obavu z toho, že bude povolán do armády. Poukazoval také na zhoršenou bezpečnostní situaci na Ukrajině a na svou řeckou národnost, kvůli které měl v minulosti již problémy. Všechny tyto znovu tvrzené skutečnosti však už byly žalovaným podrobně posouzeny v rámci řízení o první žádosti. Pokud jde o nově namítané skutečnosti, kdy stěžovatel tvrdil, že se nemůže vrátit do Doněcké oblasti, protože ho tam nic dobrého nečeká, zakazují tam všechno ruské, probíhá tam ukrajinizace, přičemž on ukrajinsky neumí, pak je nutno uvést, že tyto neuvedl v rámci předcházejícího řízení ve věci udělení mezinárodní ochrany, které bylo zahájeno na základě jeho žádosti ze dne 7. 9. 2016, ač tak bezpochyby učinit mohl a měl, neboť nejde o nově vzniklé či nově mu známé skutečnosti, které by v tomto předchozím řízení nemohl objektivně uvést. V této souvislosti lze poukázat i na to, že stěžovatel v předchozím řízení jednoznačně uvedl, že ukrajinský jazyk ovládá. Navíc rusko-ukrajinský konflikt (a s ním související ozbrojené střety na východě Ukrajiny) probíhá už od roku 2014. Stěžovatel tak neuvedl žádné nové skutečnosti, které bez jeho vlastního zavinění nemohly být zkoumány v předchozím řízení, které bylo pravomocně skončeno, a ve kterém bylo řešeno jeho působení v zemi původu a důvody odchodu z vlasti. Z písemných informací, které jsou součástí správního spisu, navíc nevyplývá, že by na Ukrajině došlo v mezidobí k zásadní negativní změně politické či bezpečnostní situace, která by vyžadovala opětovné meritorní posouzení žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný tedy nepochybil, pokud jeho žádost o udělení

pokračování

mezinárodní ochrany posoudil jako nepřipustnou podle § 10a odst. 1 písm. e) zákona o azylu a řízení o ní zastavil podle § 25 písm. i) téhož zákona.

[11] Je třeba poukázat rovněž na to, že stěžovatel pobývá na území České republiky již od roku 2002, přičemž od roku 2004 je zde nelegálně. O udělení mezinárodní ochrany požádal pak za situace, kdy mu bylo uloženo správní vyhoštění (č. j. KRPA-50339/ČJ-2016-000022) a vydán výjezdní příkaz s platností od 12. 6. 2018 do 17. 6. 2018. Lze proto předpokládat, že o udělení mezinárodní ochrany požádal, aby si legalizoval svůj pobyt na území České republiky a vyhnul se tak správnímu vyhoštění. V jeho jednání tak lze spatřovat účelovost (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005 - 54, a ze dne 29. 6. 2005, č. j. 4 Azs 519/2004 - 83).

[12] Na závěr Nejvyšší správní soud pro úplnost dodává, že prostřednictvím azylového řízení nelze žádat o legalizaci pobytu v České republice, neboť pro takový účel obsahuje právní řád České republiky jiné nástroje, konkrétně instituty podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 11. 2004, č. j. 7 Azs 117/2004 - 57). Stěžovatel si nemůže zvolit využití institutů zákona o azylu namísto institutů zákona o pobytu cizinců, neboť mezinárodní ochrana je specifický institut sloužící jako štít lidem, kteří byli ve své vlasti pronásledováni či ohroženi vážnou újmu, nikoli univerzálním nástrojem pro legalizaci pobytu. Právě instituty právní úpravy pobytu cizinců na území České republiky jsou určeny pro případy tohoto druhu, když stěžovatel ve správním řízení sám uvedl, že usiluje o legální pobyt v České republice. Pokud má stěžovatel zájem setrvat v České republice a žít zde, je třeba, aby o to usiloval prostřednictvím institutů zákona o pobytu cizinců.

[13] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[14] Nejvyšší správní soud nerozhodoval o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, protože o tomto mimořádném opravném prostředku bylo rozhodnuto bez zbytečného prodlení po nezbytném poučení účastníků řízení a obstarání dalších podkladů nutných pro rozhodnutí.

[15] Výrok o nákladech řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3 větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

[16] Ustanovenému zástupci stěžovatele Nejvyšší správní soud přiznal odměnu za jeden úkon právní služby - podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů] v celkové výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5. advokátního tarifu], k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Vzhledem k tomu, že advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, odměna je dále zvýšena o částku odpovídající této dani, kterou je tato osoba povinna z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Částka daně,

vypočtená podle citovaného zákona, činí 714 Kč. Celkem tedy odměna ustanoveného advokáta činí částku ve výši 4 114 Kč. Tato částka mu bude vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. listopadu 2020

Mgr. David Hipšr
předseda senátu